

ПРОБЛЕМИ НА ДИГИТАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯ ОТ COVID-19

Велико А. Косев

PROBLEMS OF DIGITAL LEARNING IN THE CONDITIONS OF A COVID-19 PANDEMIC

Veliko A. Kosev

ABSTRACT: The problems of digital learning in a pandemic COVID-19 are discussed.

KEYWORDS: digital, training, education, students

Ситуацията с пандемията от COVID-19 постави различни предизвикателства пред здравните, социалните, икономическите и образователните системи на засегнатите страни. Съвсем естествено е, че в условията на пандемия не може да се провежда обичайно организираното обучение в учебните заведения, а се налага да се търсят форми на дигитално обучение.

В почти всички страни пълното или частично затваряне на училищата беше придружено от преминаване към дистанционно обучение. Тази ситуация може да се разглежда като глобален естествен експеримент за интензивното прилагане на технологиите за дистанционно обучение в образованието.

Какво се случи в сферата на образованието в различните страни от света по данни на Юнеско:

Таблица 1. Мерки в сферата на образованието, приети в някои от страните на света във връзка с пандемията от COVID-19 към 13 април, 2020 година

№	Държава	Брой случаи на COVID-19 към 13 април 2020 год.	Дата на първите мерки по пълно или частично закриване на училищата	Мерки в сферата на образованието към 7 април 2020 г
1	Китай	82160	08.02	Повечето заведения са затворени от 16 март. В някои от най-малко засегнатите градове са отворени училищата.
2	Италия	156363	24.02	Всички учебни заведения са затворени от 04 март, минимум до 14 април.
3	Великобритания	84279	28.02	Всички учебни заведения са затворени от 16 март за всички деца с изключение на тези, чиито родители са заети пряко в борбата с коронавируса.
4	САЩ	560433	28.02	Учебните заведения са затворени в 48 щата.
5	Германия	127854	03.03	Голяма част от училищата и дневните центрове са затворени до средата на април.
6	Франция	132591	03.03	Всички учебни заведения са затворени, в детските градини и

				училищата се реализира базово обучение на децата на медицинския персонал.
7	Гърция	2114	05.03	Всички училища и университети са затворени от 10 март.
8	Португалия	16934	05.03	Всички присъствени занятия в училищата са отменени от 16 март до 09 април.
9	Словакия	769	10.03	Всички учебни заведения са затворени от 16 март.
10	Унгария	1458	11.03	Цялото обучение е преминало на дистанционна форма.
11	Испания	169496	11.03	Всички учебни заведения са затворени от 12 март.
12	Русия	18328	11.03	Всички учебни заведения са затворени от 23 март до 12 април.
13	Румъния	6633	11.03	Всички учебни заведения са затворени от 11 март.
14	Чехия	5991	11.03	Всички учебни заведения са затворени от 13 март. Държавните изпити са отложени до отмяна на забраната.
15	Норвегия	6525	12.03	Всички учебни заведения са затворени от 13 март до 13 април.
16	Швейцария	25503	12.03	Всички учебни заведения са затворени до 19 април.
17	Белгия	30589	13.03	В училищата се обучават само деца, чиито родители работят в сферата на здравеопазването и служби свързани с борбата с COVID-19.
18	Австрия	13998	16.03	Всички учебни заведения са затворени от 16 март
19	Дания	6318	16.03	Всички учебни заведения са затворени до 13 април, обучението е дистанционно.
20	Литва	1062	16.03	Всички образователни институции са затворени от 16 март до 13 април, от 30 март е въведено задължително дистанционно обучение.
21	Люксембург	3281	16.03	Учебните заведения са затворени, министерството на образованието е създадо нова система за подкрепа на домашното обучение за ученици и родители и е предоставило на учителите инструменти за електронно обучение.
22	Турция	56956	16.03	Всички учебни заведения са затворени от 23 март започва онлайн обучение за началните и средните класове по национална телевизия и интернет. Университетите към онлайн образование.
23	Словения	1212	26.03	Всички учебни заведения са затворени.

Данните на Юнеско сочат, че 188 държави са отменили учебните занятията, което е засегнало 1,58 милиарда ученици. В такава ситуация единственият изход е дистанционното обучение. В началото на пандемията, към 06 април, национални образователни дигитални платформи са създадени в 53 държави. Някои от държавите като Китай осъществиха държавна поддръжка за преминаването на образователните материали в цифров формат. От друга страна се оказва, че и самите учители се нуждаят от допълнително обучение, за работа в дигитална среда. За осигуряване на адекватно ниво на обучение в онлайн формат е важно не само технологичното оборудване, но и уменията на преподавателите за преподаване в нови условия. Така например Министерство на образованието и науката на Кипър чрез Педагогическия институт там, провежда ускорено обучение на учителите по въпросите на дистанционното обучение, като на държавно ниво е закупено необходимото за дистанционното обучение лицензирано програмно осигуряване, а кипърските банки и меценати са осигурили на нуждаещите се деца нужните електронни устройства.

За Република България, със заповед на здравния министър, учебните занятия и всички извънкласни мероприятия в училище са забранени до 29-ти март. За да се компенсират вече пропуснатите часове и да не губят учениците още повече от материала, от образователното министерство въвеждат електронно обучение.

Към 13 март 2020 г. част от училищата работят с различни дигитални платформи и електронни дневници, но докато школата останат затворени, трябва да бъдат обхванати максимално много ученици. Според просветния министър Красимир Вълчев се очаква най-малко 90% от учениците, най-много над 95%”, да се включат в обучението в електронна среда. Той посочва, че това би се счело за успех, тъй като в момента средната посещаемост в образователните институции е под 95%.

По време на електронното обучение няма да се следва учебният план и заниманията да приличат на традиционни учебни часове. Първоначално дистанционното обучение ще е насочено за затвърждаване на учебния материал, а по-късно във времето може да се провеждат и онлайн уроци.

В допълнение на безплатните ресурси, които училища и в момента имат възможност да ползват, от МОН са създали 865 000 профили на всички ученици и учители в Microsoft Teams.

От 17 март по БНТ започва излъчване на уроци за най-малките ученици.

Преминаването към дистанционно обучение поставя редица проблеми, има своите и плюсове, и минуси. Съвсем естествено е, че положителните страни и недостатъците ще бъдат анализирани тогава, когато завършат определени периоди на обучение и се видят резултатите от тях. Доколкото обаче проблемите са нещо актуално, те могат да бъдат изложени по следния начин:

На първо място стои проблемът с наличието на необходимите електронни средства при учениците. Възникнаха определени проблеми, тъй като по данни на Министерството на образованието и науката близо 2000 учители не разполагат с технически устройства за преподаване онлайн. Министерството ще отпусне един-два милиона за закупуване. Около 11 000 ученици нямат достъп до интернет и компютри. Много от тези деца живеят в ромски махали. Министерството на образованието и науката предложи на мобилните оператори да предложат точки за безжичен интернет в такива райони, но още няма резултати доколко се е случило и доколко е ефективно. Така че с такива ученици се контактува основно по телефон.

На второ място МОН е създадо към началото на дигиталното обучение 865 000 профила на ученици и учители в Microsoft Teams, но това създаде определени проблеми, тъй като с началото на дигиталния час 8.00 часа в тази система не заработи. Естествено бяха взети мерки и много училища преминаха и на други платформи, но това не измества проблемът доколко ефективни са наличните електронни средства на обучение и как ще се реши проблема с недостига на технически средства. Наличието на ефективни онлайн платформи за обучение и лесен достъп до тях е важен аспект на онлайн обучението.

Важен проблем при обучението в дигитална среда представлява непривичния начин на общуване между учителите и учениците. Това, от една страна, наруши определени създадени стереотипи за обучение в клас, а от друга страна, създаде проблеми, свързани както с разработването от учителите на съответните учебни материали, така и със съзнателността

и активността на учениците за връщане на поставените задачи и възможността за контрол върху самостоятелното изпълнение на същите.

Друг проблем, който възникна, беше свързан с формите и начините на изпитване. Доколкото повечето ученици завършиха в дигитален формат, то за учениците от 7-ми и 12-и клас на така наречените матури беше организиран специален режим за провеждането им, който включваше както санитарни мерки, за дистанция, така и ограничаване на учебния материал за матурите до този, който е преподаден преди започването на дистанционното обучение.

Посочените проблеми налагат да се установи баланс дотолкова, доколкото дистанционното обучение само по себе си може да се отрази негативно на здравето на учениците, което налага да се следи за тяхното емоционалното състояние, тъй като обучението в тази среда може да предизвика у тях тревожност. Разбира се възниква и въпросът за обучителните програми, които се използват, тяхната правна лицензионна защита и въобще за цялото правно регулиране в тази сфера.

Вероятно пандемичната обстановка извежда на преден план икономическите и социалните проблеми, проблемите на социалната и здравната политика, а образованието като че ли остава на по-заден план. Но трябва да не забравяме, че създадената криза в образователната система и наложените се мерки по нейното преодоляване са важни не само за тези, които се обучават в момента, но имат и важни последици за бъдещето на системата на образованието. Това от своя страна налага да се документират съществуващи изследвания, проведени в различните страни относно положителните и слабите страни при въвеждането на дигиталното образование, най-малкото защото много идеи и техните реализации следва да се анализират и да се използват положителните примери в международен план.

Може да се направят някои препоръки за пътищата при решаване на проблемите при внедряване на дистанционното образование.

Световната Банка препоръчва използване на единен портал, на който да бъдат разположени всички програми, приложения, платформи и материали, необходими за обучението, а също така и ръководство за използването им от учители, ученици и родители. Като в това направление важна задача е предоставяне на достъпа на материалите с помощта на широк набор от устройства, в това число и мобилни. Много е важно, в процеса на вземане на решение, държавата да включи хора, имащи практически знания в областта на използване на образователните онлайн технологии. Това решение, въпреки че е очевидно, невинаги се прилага в практиката.

Наложилото се от ситуацията затваряне на училищата и масовото преминаване към онлайн обучение предостави възможности за тестване на нови модели на образование. Обучението на учениците в електронна среда ще помогне на страните в целия свят да разберат по-добре потенциала на дигиталното обучение. В резултат на настоящата ситуация, учителите трябва да използват по-уверено цифровите технологии в преподаването, да прилагат различни дигитални решения, за да бъдат по-ефективни, креативни в образователния процес.

Оказва се, че кризата, причинена от пандемията COVID-19, дойде в момент, когато повечето образователни системи, както показаха редица международни анализи, не бяха готови за света на възможностите за дигитално обучение

Литература:

1. Remote Learning and COVID-19. 16 March 2020, <<http://documents1.worldbank.org/curated/en/266811584657843186/pdf/Rapid-Response-Briefing-Note-Remote-Learning-and-COVID-19-Outbreak.pdf>>
2. Education responses to covid-19: Embracing digital learning and online collaboration. 23 March, <https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=120_120544-8ksud7oaj2&title=Education%20_responses_to_Covid-19_Embracing_digital_learning_and_online_collaboration>
3. Unesco National Learning platforms and tools. <<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/nationalresponses>>

4. Въвеждат дигитално обучение в училищата от понеделник. 13 Март 2020.
<<https://www.monitor.bg/bg/a/view/zatvarjat-uchilishtata-do-29-ti-mart-vyvejdat-digitalno-obuchenie-191469>>

*Велико Антониев Косев,
докторант към катедра „Социална и специална педагогика”
докторска програма „Социална педагогика“
Педагогически факултет
ШУ „Епископ Константин Преславски“
e-mail: v.kosev94@gmail.com*